

inclusief provinciale bijlage

museum

nummer 5, juni 1996

PEIL

COLLEGIAAL INFORMATIEBLAD VOOR MUSEA

■
MUSEA EN BTW: EEN FISCAAL KUNSTSTUKJE?

■
MUSEUMREGISTER

■
LITERATUURLIJST REGISTRATIE EN DOCUMENTATIE
■

Inhoud

Musea en BTW: een fiscaal kunststukje?	2
Fiscale positie van musea op het gebied van BTW	
BTB, wat moet ik daar mee?	11
Bezoekers met een handicap	
Welkome gasten	12
Museum, gastheer en bezoekers met een handicap	
Museumregister	13
Museumnormering in Nederland	
LCM-info	
- In memoriam	15
- Commissie veiligheidszorg - stand van zaken	16
- European Museum Advisors Conference	16
- Syllabus Behoud en Beheer	17
- Nieuwe basisregistratiekaarten	18
- Nieuwe museumconsulent in Groningen	19
- Syllabus Basiscursus Registratie & Documentatie	19
Praktische literatuurlijst registratie en documentatie	20
Themajaren	24

Colofon

Museumpeil is een gezamenlijke uitgave van de bureaus van de provinciaal museumconsulenten van Friesland, Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, Noord-Brabant en Limburg

Copyright

Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder schriftelijke toestemming van de redactie

Redactie

Peter Fransman, Hans de Haan, Dominique Hamerlijnck, Ellen Loozen, Joan Patijn, Marianne de Rijke en Marjolein Spruijt

Eindredactie

Dominique Hamerlijnck, Joan Patijn en Marjolein Spruijt

ISSN 1381-1088

Ontwerp & Vormgeving

De Vormers,
bureau voor grafische vormgeving, Utrecht

Drukkerij

Pascal, Utrecht

Redactie-adres

Stichting Ondersteuning Musea
Mariaplaats 23
3511 LK Utrecht
Telefoon: 030-2343880
Fax: 030-2328624

Nummer 5, juni 1996

Foto omslag: Op 18 april 1996 werd de LCM-publicatie 'Welkome gasten' door Jules Verschuuren aan Erica Terpstra aangeboden in Het Nederlands Spoorwegmuseum te Utrecht

Foto: Fotodienst Gemeente Utrecht

Voorwoord

De provinciaal museumconsulent in Friesland neemt voor het eerst deel aan de redactie van Museumpeil. De musea in Friesland ontvingen al het algemene deel van Museumpeil, nu ontvangen ze ook een eigen provinciaal deel.

Over de inhoud

De museumvrijstelling in de omzetbelasting is vervallen. Sinds 1 januari 1996 zijn alle musea BTW-plichtig geworden. Deze invoering is van grote invloed op de museale bedrijfsvoering. In de meeste provincies zijn informatiebijeenkomsten gehouden om u wegwijs te maken in deze problematiek. In dit nummer van Museumpeil wordt alles nogmaals op een rijtje gezet. Aan de hand van voorbeelden en algemene uitleg wordt u ingewijd in de ingewikkelde problematiek van de BTW-plichtige onderneming. Benno Oudt, één van de belastingadviseurs die meewerkten aan de informatiebijeenkomsten, legt het allemaal nog eens duidelijk uit.

Al jaren is gewerkt aan een handzaam overzicht over hoe men bezoekers met handicaps het beste kan ontvangen. Na de actie 'Drempele weg' in 1988, geeft 'Welkome gasten' een praktische handleiding met tips over hoe men gehandicapte bezoekers in verschillende museum-situaties het beste kan opvangen. Daarnaast is een syllabus 'Welkome gasten' uitgegeven die u kunt gebruiken om in het museum de medewerkers te instrueren over het op een goede manier omgaan met bezoekers met verschillende handicaps. De invoering van een museumnormering staat al lang op stapel. Eind 1996 begint Noord-Holland, op de voet gevolgd door Noord-Brabant, met de registratie van musea in het museumregister. Het register heeft niet tot doel musea uit te sluiten van registratie, maar om als bedrijfstak basiscriteria te stellen waar alle musea aan zouden moeten voldoen.

Hoewel was aangekondigd dat in dit nummer meer aandacht zou worden besteed aan de fiscale aspecten van de museumwinkel, is besloten dit artikel uit te stellen tot december. Twee artikelen in één nummer van Museumpeil over BTW en andere fis-

cale regels leek de redactie te veel.

Helaas is onze collega Henk Spiegelberg, de provinciaal museumconsulent in Drenthe, in maart overleden. In LCM-info wordt hier even bij stilgestaan. De Syllabus Behoud en Beheer van Museale Collecties zal vlak na de zomer verschijnen. Deze syllabus zal uit twee delen bestaan. In het eerste deel komen praktische aspecten van behoud en beheer als licht, klimaat, schimmels, ongedierte, hanteren en transporteren en calamiteitenplanning aan de orde. In het tweede deel worden de materialen besproken waar de meeste museumvoorwerpen van zijn vervaardigd.

Per 1 juli 1996 zal Minette Albers haar werkzaamheden als provinciaal museumconsulent in Groningen aanvangen. De redactie wenst haar veel succes in haar nieuwe functie.

Ter informatie

Twee delen

Museumpeil verschijnt in twee delen. Het eerste algemene deel bevat artikelen en informatie die voor alle Nederlandse musea van belang zijn. Het tweede, losse, deel is uitsluitend bestemd voor de eigen provincie. Voor het eerst verschijnt er ook een provinciale bijlage in Friesland. De redactie is verheugd dat nu zes provincies gezamenlijk Museumpeil vormgeven.

Abonnement

Voor f25,- per jaar krijgt u tweemaal Museumpeil. Voor f30,- per jaar krijgt u tweemaal Museumpeil en een provinciale bijlage naar keuze. Opgave bij bureau van de museumconsulent in de betreffende provincie. Voor f55,- per jaar krijgt u Museumpeil inclusief alle zes provinciale bijlagen. Opgave bij het redactie-adres in Utrecht.

Post Scriptum

Mocht u het verkeerde provinciale deel hebben ontvangen, neem dan contact op met het bureau van de provinciaal museumconsulent van uw provincie. U krijgt het dan zo spoedig mogelijk toegestuurd.

De redactie

Musea en BTW: een fiscaal kunststukje?

In dit artikel staat de fiscale positie van musea op het gebied van de omzetbelasting (beter bekend als BTW) centraal. Per 1 januari 1996 is de museumvrijstelling in de omzetbelasting vervallen. Deze vrijstelling gold voor 'het geven van gelegenheid tot bezichtiging van voorwerpen die zijn bestemd om blijvend in het museum te worden bewaard'. Sinds 1 januari 1996 is 'het verlenen van toegang tot openbare musea of verzamelingen, daaronder begrepen nauw daarmee samenhangende leveringen van goederen, zoals catalogi, foto's en fotokopieën', belast met het laag tarief (6%) omzetbelasting.

Dit betekent dat sinds 1 januari 1996 ALLE musea die als ondernemer zijn aan te merken met de heffing van omzetbelasting te maken krijgen!

Een ondernemer is een ieder die zelfstandig een bedrijf uitoefent. Deelname aan het economische verkeer is hier bepalend voor, niet het streven naar winst. Musea die uitsluitend gratis entree bieden en geen andere verkopen plegen, voldoen hier niet aan en zijn dus geen ondernemers. De meeste musea zijn echter wel ondernemer en vallen onder de heffing van omzetbelasting.

Musea die vroeger, als ondernemer, vrijgesteld waren van omzetbelasting, worden nu geconfronteerd met vele praktische vragen en proble-

Situatie vóór 1 januari 1996 De vrijstelling is van toepassing.

Een museum koopt voor f 1.000,- goederen. Deze goederen zijn belast met 17,5 % BTW, er komt dus nog f 175,- BTW bij. Het museum kan geen BTW met de fiscus verrekenen. De kostprijs bedraagt dus f 1.175,-.

Het museum verkoopt voor f 1.000,- entreekaartjes en mag deze inkomsten volledig zelf houden.

Het museum heeft een VERLIES van f 175,-.

$f 1.000 - f 1.175 = f 175,-$

Situatie na 1 januari 1996 Het museum valt onder de heffing van omzetbelasting.

Het museum koopt weer voor f 1.000,- goederen en is hier 17,5% BTW over verschuldigd, dus er komt nog f 175,- bij op de rekening. Het museum kan echter de BTW nu wél met de fiscus verrekenen.

Het museum verkoopt voor f 1.000,- entreekaartjes. De entree is met 6% BTW belast. Het museum moet f 56,60 BTW afdragen aan de belastinginspecteur en houdt f 943,40 aan inkomsten over. Het museum moet aan de belastinginspecteur f 56,60 betalen, maar ontvangt f 175,-.

Het museum krijgt f 118,40 terug van de belastinginspecteur en heeft een WINST f 61,80.

$f 943,40 - f 1.000 + f 118,40 = f 61,80$.

men. Maar óók de musea die voorheen (deels) in de heffing van omzetbelasting waren betrokken, zullen zich wellicht afvragen hoe zij moeten omgaan met de huidige aanpassingen.

Voor een goed begrip van de praktische gevolgen van de invoering BTW in musea is enige kennis van de Wet op de Omzetbelasting 1968 (hierna: Wet OB) nodig. Allereerst ga ik dieper in op het systeem van de Wet OB en op een paar theoretische onderwerpen die van belang zijn voor de museumpraktijk. Enkele praktische problemen die kunnen ontstaan zullen de revue passeren, zo mogelijk toegelicht met voorbeelden. Tot slot ga ik in het kort in op het convenant dat gesloten is tussen de staatssecretaris van Financiën, de Vereniging van Rijksge subsidieerde Musea en de Nederlandse Museumvereniging (NMV).

De systematiek

Omzetbelasting wordt geheven over de leveringen van goederen en diensten (ook wel prestaties genoemd) die door de ondernemers (de musea) worden verricht. De omzetbelasting die door de musea wordt geïnd, moet worden voldaan aan de belastingdienst. Van deze omzetbelasting mag het museum de omzetbelasting die aan hem in rekening is gebracht (de zogenaamde voorbelasting) aftrekken. En hier ligt voor de musea nu precies het voordeel van de invoering van het laag tarief BTW. Per saldo zal een positief verschil aan de fiscus moeten worden voldaan, en kan een negatief verschil van de fiscus worden terugontvangen. Een voorbeeld kan dit voordeel duidelijk maken (zie kader).

Bij de leveringen van goederen en diensten is belasting verschuldigd over de vergoeding. Als vergoeding

Over de auteur

Na 23 jaar in diverse functies binnen de belastingdienst werkzaam te zijn geweest, is Benno L.F. Oudt sinds oktober 1991 als belastingadviseur verbonden aan VB Belastingadviseurs te Nieuwegein. VB Belastingadviseurs maakt onderdeel uit van de VB Groep BV in Voorburg.

door Benno Oudt

Belastingdienst

Aangifte
Omzetbelasting

Aangifte en betaling moeten uiterlijk binnen zijn op

Aangiftenummer

Kenmerk

Aangiftetijdvak

Bezoekadres

Telefoonnummer

Ruimte voor correcties van naam, adres (geef aan welk adres: postadres, bedrijfsadres enz.); voor vermelding wijziging aard bedrijf; voor vermelding beëindiging bedrijf (plus datum)

Ruimte voor gegevens belastingconsulent

Gebruiksaanwijzing

Met behulp van dit formulier doet u aangifte van het bedrag aan omzetbelasting dat u moet betalen of terugvraagt over het bovenvermelde aangiftetijdvak. *Val de vragen op de achterkant in en onderteken het formulier.* Scheur het deel met de toelichting en de acceptgiro los van het invuldeel. Stuur het invuldeel op naar de Belastingdienst. Het adres staat al op het formulier. Zorg dat het goed zichtbaar is in het venster van de retourenvelop.

Ondertekening

Ik verklaar deze aangifte duidelijk, stellig en zonder voorbehoud te hebben ingevuld.

Naam

Telefoon

Plaats

Datum

Handtekening

Aantal bijlagen

Ruimte voor de Belastingdienst

Gebruiksgeregeld	Datum van bevestiging	Dagnummer		
CAV	NAW	Bevestiging	Art. 10.2	Datum: jaar
per 1 okt 1995	per 1 okt 1995	per 1 okt 1995	per 1 okt 1995	Datum: jaar

OB 88 - 22-ACT (03-10-1995)

wordt aangemerkt: het totale bedrag dat door de ondernemer in rekening wordt gebracht.

Er is een drietal tarieven, te weten:

- het algemeen tarief van 17,5%;
- het verlaagd tarief van 6%;
- het nultarief.

Niet elke prestatie leidt tot heffing van omzetbelasting. In de Wet OB zijn verschillende vrijstellingen opgenomen. Vallen de geleverde goederen of diensten onder één van deze vrijstellingen, dan wordt hierover door het museum geen omzetbelasting in rekening gebracht. Een nadeel bij vrijstelling is echter dat de, aan deze prestatie toe te rekenen, voorbelasting niet met de fiscus kan worden verrekend! Het museum kan geen BTW aftrekken, betaald over rekeningen die aan vrijgestelde goederen of diensten zijn toe te rekenen.

De (nieuwe) ondernemer moet zich bij de belastingdienst als ondernemer aanmelden. De inspecteur zal vervolgens aan de ondernemer een BTW-nummer en aangifteformulieren omzetbelasting verstrekken. Op dit formulier moet de ondernemer zelf

de verschuldigde omzetbelasting uitrekenen en aangeven. Deze aangifte stuurt de ondernemer (eens per maand, kwartaal of jaar) aan de belastingdienst. Tegelijkertijd betaalt de ondernemer het verschuldigde bedrag. Indien een bedrag te vorderen blijkt - er is meer BTW betaald dan ontvangen - kan de ondernemer een teruggave tegemoet zien.

Aftrek van voorbelasting

Nu de musea per 1 januari 1996 in de heffing omzetbelasting zijn betrokken, moeten zij zelf de verschuldigde omzetbelasting berekenen. Op deze omzetbelasting kan het museum de zogenaamde voorbelasting in mindering brengen. Per saldo

wordt dan aan de fiscus betaald of kan van de fiscus worden teruggevorderd.

De voorbelasting kan alleen maar verrekend worden als een factuur aan het museum op de juiste wijze is opgemaakt!

Musea moeten er dus op letten dat, bij betalingen aan ondernemers, de ontvangen facturen aan de wettelijke eisen voldoen. Een factuur voldoet aan deze eisen als op duidelijke en overzichtelijke wijze de volgende zaken vermeld zijn:

- de dag waarop de prestatie wordt verricht (datum van levering);
- naam en adres van de ondernemer die de prestatie verricht (de leverancier);
- naam en adres van de afnemer van de prestatie (het museum);
- duidelijke omschrijving van de geleverde goederen of dienst, en van de eventuele hoeveelheid;
- de vergoeding (de kosten excl. BTW);
- het verschuldigde bedrag aan omzetbelasting.

De facturen die het museum maakt, moeten natuurlijk aan dezelfde eisen voldoen.

De aftrek van voorbelasting is, wat onroerende en roerende investeringen betreft, echter niet definitief! Er is namelijk bepaald, in de herzieningsbepaling, dat onroerende zaken over een periode van tien jaar en roerende zaken vijf jaar in fiscale zin worden gevolgd. Hierover later meer.

Meestal wordt de BTW verrekend op het moment dat het museum de factuur ontvangt. De aftrek van voorbelasting wordt echter bepaald op basis van de bestemming van de goederen en diensten - belast of onbelast - op het moment van ingebruikname. Het moment van ingebruikname is hiervoor bepalend, niet het moment van aanschaf. Het volgende voorbeeld kan hier meer duidelijkheid over bieden.

Gegevens omzet en omzetbelasting			
Bedragen naar bronnen afnemen op de galders	Binnenland	Omzet/waarde/vergoeding exclusief omzetbelasting	Omzetbelasting
<i>Kantines, andere tarieven</i>	1 Door mij verrichte leveringen/diensten		
	1a Belast met 17,5%	f	f
	1b Belast met 6%	f	f
	1c Overige tarieven, behalve 0%	f	f
	1d Privégebruik	f	f
<i>Auto, andere zaken</i>	1e Belast met 0%/niet bij mij belast	f	
<i>Onroerende zaken, onderaanneming enz.</i>	2 Aan mij verrichte leveringen/diensten		
	2a Heffing vestigde naar mij	f	f
<i>Export</i>	Buitenland		
	3 Door mij verrichte leveringen		
	3a Buiten de EG	f	
	3b Binnen de EG	f	
<i>IC levering</i>	3c Installatie/televerkoop binnen de EG	f	
<i>Import</i>	4 Aan mij verrichte leveringen		
	4a Van buiten de EG	f	f
	4b Verwervingen van goederen uit de EG	f	f
<i>U mag alleen schatten, als u daar toestemming voor heeft</i>	Berekening totaal		
	5 Berekening totaal		
	5a Subtotaal	f	
	5b Voorbelasting	f	
	5c Subtotaal	f	
	5d Kleine ondernemers	f	
	5e Schatting vorige aangifte(n)	f	
5f Schatting deze aangifte	f		
5g Totaal te betalen/terug te vragen	f		
<i>Zie toelichting</i>	Bijzondere teruggaven		
	6 Verzoek om bijzondere teruggaven		
	6a Wegens oninbare vorderingen	f	
	6b Wegens herrekening en andere correcties	f	

Musea en BTW: een fiscaal kunststukje?

Een museum is in 1995 begonnen met de aanbouw van een nieuwe museumvleugel. De bouw kost f 100.000,- + f 17.500,- BTW. De facturen worden in de loop van 1995 betaald, het museum kan in 1995 de BTW betaald over de verbouwing niet verrekenen. De nieuwe museumvleugel wordt op 1 februari

1996 in gebruik genomen. Aangezien het museum nú BTW-plichtig is, mag het museum, alle in 1995 betaalde BTW alsnog verrekenen.

Deze vorm van aftrek valt onder de herrekenings-BTW regeling. Het moment van ingebruikname is hierbij leidend. Had het museum de nieuwe

vleugel op 31 december in gebruik genomen, dan had het geen BTW mogen verrekenen.

De administratieve verplichtingen

De heffing van omzetbelasting heeft voor de musea tot gevolg dat zij hun administratie dusdanig moeten inrichten dat zij aan de hen opgelegde fiscale administratieve verplichtingen voldoen.

Samengevat houden deze, in de Wet OB opgenomen, verplichtingen het volgende in.

Er dient in de administratie aantekening gehouden te worden van:

- de door het museum geleverde goederen en diensten;
- de aan het museum geleverde goederen en diensten;
- de verwerving van goederen door het museum uit landen binnen de EG;
- de invoer van voor het museum bestemde goederen vanuit landen van buiten de EG;
- de levering van goederen aan afnemers in andere EG landen;
- de uitvoer van goederen naar landen buiten de EG;
- alle andere gegevens die van belang zijn met betrekking tot de heffing van omzetbelasting in Nederland en andere EG-landen.

De administratie van het museum moet duidelijk en overzichtelijk worden bijgehouden, zodat aan de hand daarvan de over die periode verschuldigde omzetbelasting kan worden vastgesteld. Dit betekent dat aan de inkomsten-kant er voor elke BTW-tariefgroep een aparte grootboekrekening moet worden gebruikt, dus drie grootboekrekeningen. Aan de uitgaven-kant kan met één BTW rekening worden volstaan.

De musea zijn bovendien verplicht deze administratie en alle onderliggende rekeningen en kassa- of tellijsten tien jaar te bewaren.

Kunst en Cultuur Noord-Holland		Stichting Kunst en Cultuur Noord-Holland Postbus 5348 2000 GH Haarlem Huis Barnaart Nieuwe Gracht 7 2011 NB Haarlem Tel. 023 531 91 39 Fax 023 531 52 84 Kamer van Koophandel te Haarlem Stichtingsregister S226736 Postbank 645568 ING Bank 68 96 62 289 BTW-nr NL80.34.95.444.B01	
Museum T.a.v. Markt 20 1111 BG STAD			
Factuurnummer	Debiteurennummer	Datum	
500948		12 maart 1996	
Omschrijving		Bedrag	
Cursus BTW, 18 maart 1996 Stedelijk Museum Doelenstraat 5, Alkmaar 09.15 - 12.30 uur		f 51,06	
BTW 17½%		f 51,60 8,94	
		f 60,00	
Betaling binnen 14 dagen na factuurdatum			
deze strook niet meezenden			
acceptgiro over te schrijven / te storten 6 0 gld 0 0 ct 500948 / + van girorekening van bankrekening handtekening van / door Museum Markt 20 1111 BG STAD zijn uw rekeningnummer en het bedrag ingevuld? de ruimte hieronder niet beschrijven			
op rekening 645568 St. Kunst en Cultuur Noord-Holland Postbus 5348 2000 GH Haarlem		op rekening 645568 tgv Stichting Kunst en Cultuur Noord-Holland Postbus 5348, 2000 GH Haarlem gezamenlijke banken en spaarbanken postbank	
betalingskenmerk ☒ van rekening gld ct ☒		niet voldaan ☒ diversen ☒ naar rekening ☐ lode	
10645568+ 32>			
voor gebruiksaanwijzing z.o.z.			

Het niet voldoen aan de wettelijke administratieve verplichtingen is strafbaar. Bovendien kan de inspecteur, indien niet aan de administratieve verplichtingen is voldaan, de administratie verwerpen en zelfstandig op basis van de aanwezige gegevens en dus schattenderwijs, de te betalen omzetbelasting bepalen. In dat geval zal het museum moeten aantonen dat de berekening van de inspecteur onjuist is (omkering van de bewijslast).

Wanneer is de omzetbelasting verschuldigd?

Voor de bepaling van het tijdstip waarop de omzetbelasting is verschuldigd worden twee methoden onderscheiden, namelijk het factuur- en het kasstelsel.

Factuurstelsel

Het factuurstelsel houdt in dat het museum de omzetbelasting afrekent aan de hand van de uitgeschreven facturen.

De afnemer kan dan de omzetbelasting aftrekken aan de hand van de door hem ontvangen facturen.

In principe wordt de omzetbelasting voldaan op basis van het factuurstelsel.

Kasstelsel

Het kasstelsel houdt in dat het museum de omzetbelasting moet voldoen aan de hand van de in een tijdvak ontvangen vergoedingen. Het kasstelsel mag alleen worden toegepast door een beperkt aantal in de wet aangewezen ondernemers. Dit zijn voornamelijk ondernemers in de detailhandel. Ook de ondernemers die uitsluitend of nagenoeg uitsluitend prestaties verrichten voor afnemers die geen ondernemer zijn (bijvoorbeeld particulieren) kunnen het kasstelsel toepassen. Op grond van deze bepaling kunnen de musea de omzetbelasting voldoen op basis van het kasstelsel.

Aangifte en betaling

Nadat het museum ten slotte bepaald heeft welk bedrag op de aangifte moet worden voldaan, c.q. kan worden teruggevorderd, zal het museum dit op het aangifteformulier moeten invullen.

Welk tijdvak de aangifte bestrijkt, wordt in beginsel door de inspecteur bepaald. In de regel is dit tijdvak een kalenderkwartaal. Ondernemers die op jaarbasis een bedrag tot f 2.000,- aan omzetbelasting moeten afdragen kunnen volstaan met het doen van een jaaraangifte. De inspecteur zal ondernemers die voor deze regeling in aanmerking komen automatisch opnemen als jaaraangevers.

Het volgens de aangifte verschuldigde bedrag aan omzetbelasting moet binnen één maand na afloop van het aangiftetijdvak zijn betaald. Het risico voor eventuele te late betaling is voor de ondernemer.

Als het biljet niet of te laat is ingediend, of als er te laat is betaald, legt

de inspecteur zogenaamde 'ambts-halve aanslagen' op naar geschatte bedragen (eventueel verhoogd met een boete).

Knelpunten in de praktijk

In de praktijk verrichten de meeste musea een scala aan prestaties. Echter, slechts het verlenen van toegang tot openbare musea of verzamelingen, daaronder begrepen nauw daarmee samenhangende leveringen van goederen, zoals catalogi, foto's en fotokopieën, is belast naar het lage omzetbelastingtarief van 6%. De overige prestaties zullen naar het algemene omzetbelastingtarief van 17,5% belast zijn.

Het is uiteraard uiterst voordelig voor het museum om zo veel mogelijk prestaties onder het 6%-tarief te brengen. Ruimte daartoe kan wellicht worden gevonden in de zinsnede 'nauw daarmee samenhangende leveringen van goederen'. Welke leveringen, naast de reeds genoem-

Musea en BTW: een fiscaal kunststukje?

de, vallen daar nog meer onder? In overleg met de belastinginspecteur kan dit bepaald worden.

In de administratie zal een scheiding aangebracht moeten worden in de ontvangsten van het museum. Ontvangsten belast naar het 6%-tarief en ontvangsten belast naar het 17,5%-tarief en in voorkomende gevallen ontvangsten naar het 0%-tarief.

Situaties in de praktijk

Ik ga hierna in op de in de praktijk meest voorkomende prestaties/vragen, en de gevolgen voor de omzetbelastingheffing.

Entreprijzen

In de praktijk zullen de entreprijzen

in de volgende verschijningsvormen kunnen voorkomen:

- entreprijs, normaal tarief;
- gekorte entreprijzen individueel en voor groepen;
- gratis entree;
- verhoogde entreprijs bij tentoonstellingen.

Alle inkomsten die te maken hebben met het verlenen van toegang tot het museum zijn aan het 6%-tarief onderworpen. Het maakt niet uit onder welke benaming die ontvangsten worden verstrekt.

Museumjaarkaart

De Stichting Museumjaarkaart (MJK) is, bij het er perse gaan van dit nummer, bezig met de laatste onderhan-

deling met de belastinginspecteur over de gevolgen voor de uitkering over de bezoeken met een museumjaarkaart en over de vergoeding voor de verkoop van museumjaar-kaarten. In de afgelopen weken heeft de stichting MJK de betrokken musea geïnformeerd. Voor de musea hoeft het niet onvoordelig te zijn dat ook de stichting MJK BTW-plichtig wordt. De stichting MJK kan de in rekening gebrachte BTW eveneens verrekenen, waardoor het te verdelen bedrag hoger kan worden.

Sponsoring

Een sponsorbijdrage zal belast zijn indien er sprake is van een aanwijsbare tegenprestatie van het museum waar tegenover de sponsorbijdrage de vergoeding vormt. Te denken valt aan het maken van reclame voor de sponsor in bijvoorbeeld een program-maboekje, op een affiche, door het organiseren van speciale ontvangsten enzovoort.

Het gevolg zal zijn dat over het bedrag van de sponsorbijdrage 17,5% omzetbelasting moet worden voldaan. Indien deze verschuldigde omzetbelasting (in verband met het recht op aftrek van deze omzetbelasting) op een factuur aan de sponsor kan worden doorberekend, is er geen probleem. De meeste sponsors kunnen de omzetbelasting aftrekken. Is de sponsor echter een particulier of een ondernemer zonder het recht op aftrek van omzetbelasting (bijvoorbeeld banken of verzekeringsmaatschappijen), dan wordt de omzetbelasting geacht in de vergoeding te zijn inbegrepen. Het is duidelijk dat de inhoud van de contracten/overeenkomsten, op basis waarvan wordt bepaald of de sponsorbijdrage inclusief of exclusief omzetbelasting is, bijzonder belangrijk is.

Schenken en legaten

Schenken en legaten aan musea zijn in beginsel belast met schenkings-respectievelijk successierecht. Er zijn

echter diverse vrijstellingsbepalingen. In voorkomende gevallen bestaat zelfs de mogelijkheid tot kwijtschelding. Voor de omzetbelasting zullen schenkingen en legaten niet relevant zijn. Immers, er wordt geen prestatie door het museum verricht.

Subsidies

In de museumwereld is er sprake van een grote diversiteit aan subsidies, subsidieregelingen en onder andere benamingen verstrekte bedragen. Het museum moet zich steeds opnieuw afvragen of deze subsidies belast zijn voor de omzetbelasting. Een algemene regeling ten aanzien van subsidies is niet voorhanden. In ieder individueel geval zal beoordeeld moeten worden of er sprake is van een rechtstreeks verband tussen de subsidie en een door het museum te verrichten prestatie. In beginsel zal dan omzetbelasting verschuldigd zijn.

In de praktijk komt een drietal subsidievormen veelvuldig voor. Wij hebben het dan over:

- prijssubsidies;
- exploitatiesubsidies;

- budgetsubsidies en
- projectsubsidies.

PRIJSSUBSIDIE

Er is sprake van een *prijssubsidie* als de gesubsidieerde prestatie wordt verricht jegens een derde, en de subsidie wordt verstrekt voor die prestatie en daaraan op enigerlei wijze is gerelateerd.

U moet hierbij denken aan subsidies waarbij per verkocht kaartje een vast subsidiebedrag wordt toegekend. Tot 1 januari 1996 bleef deze subsidie buiten de heffing van de omzetbelasting omdat de gesubsidieerde activiteiten vrijgesteld waren.

Met ingang van 1 januari 1996 zal deze subsidie (zeer waarschijnlijk) in de heffing van omzetbelasting (6%) betrokken worden.

EXPLOITATIESUBSIDIE

Pas als er een prestatie is, wordt gesproken over omzetbelasting. Staat er tegenover het subsidiebedrag geen prestatie, zoals bijvoorbeeld bij een *exploitatiesubsidie* die de tekorten van het museum dekt, dan zal hierover geen omzetbelasting worden

berekend. Subsidies waar geen tegenprestaties aan toe te rekenen zijn, vallen niet onder de heffing van omzetbelasting. Het is voor het museum van belang hier goed op te letten bij de afspraken die gemaakt worden met de subsidiegever.

BUDGETSUBSIDIE EN PROJECT-SUBSIDIE

Bij het verstrekken van *budgetsubsidies* aan ondernemers die met omzetbelasting belaste prestaties verrichten, zal er in veel gevallen sprake zijn van subsidies die uitsluitend worden verstrekt met het oog op, c.q. alleen invloed hebben op, de wijze waarop de gesubsidieerde zijn bedrijfsuitoefening in algemene zin inricht. Bij budgetsubsidieëring wordt de subsidie op een bepaalde wijze in relatie gebracht met de activiteiten van de gesubsidieerde instelling. Deze relatie is over het algemeen niet dusdanig dat er gesproken kan worden van een prestatie waartegenover de budgetsubsidie de vergoeding vormt. In dat geval is er ook geen aanleiding tot omzetbelastingheffing.

Bij *projectsubsidie* zal de subsidie uitgekeerd worden ter realisering van een bepaald project (subsidies van de Mondriaan stichting). Ook hier zal men zich moeten afvragen of er sprake is van een prestatie waartegenover de subsidie de vergoeding vormt. Indien slechts het 'algemeen museaal belang' met de subsidie wordt gediend, zonder dat er nadere voorwaarden aan de subsidieverstrekking verbonden worden, zal heffing van omzetbelasting naar mijn mening achterwege kunnen blijven.

Het is duidelijk dat subsidieverstrekking, in welke vorm dan ook, nog steeds vragen kan oproepen ten aanzien van de belastbaarheid daarvan. In de praktijk blijkt dat overleg met de fiscus in dat verband voor de nodige duidelijkheid kan zorgen.

Musea en BTW: een fiscaal kunststukje?

Gezien de specifieke problematiek is het raadzaam u daarbij door een belastingadviseur te laten bijstaan.

Horeca/catering

Veel musea verstrekken zelf spijzen en dranken aan bezoekers, of hebben dit aan een cateraar uitbesteed. Deze horecaverstrekkingen zijn op de normale wijze belast. Dit betekent dat verstrekkingen van alcoholhoudende dranken naar het 17,5%-tarief belast zijn. De overige horecaverstrekkingen zijn belast naar het 6%-tarief. Uiteraard is alle voorbelasting die betrekking heeft op deze horeca-activiteiten bij het museum aftrekbaar.

Rondleidingen

Bij rondleidingen kan de vraag worden gesteld of er sprake is van een dienstverlening die onderdeel is van het toegang verlenen tot het museum. Naar mijn mening is dat heel goed pleitbaar. Daarom meen ik dat heffing naar het 6%-tarief mogelijk moet zijn. Het is uiteraard in het voordeel van het museum om rondleidingen en andere educatieve activiteiten onder het 6%-tarief te laten vallen.

De (veel gehoorde) mening dat rondleidingen met een educatief karakter (rondleidingen aan bijvoorbeeld scholen), op grond van de onderwijsvrijstelling, vrijgesteld zijn van omzetbelasting deel ik niet. De onderwijsvrijstelling heeft namelijk betrekking op het verstrekken van het wettelijk onderwijs, de beroepsopleidingen en het algemeen vormend onderwijs. Daarvan is bij rondleidingen geen sprake.

Museumwinkel

In de museumwinkel zijn veel verschillende artikelen te koop. Deze leveringen zijn in beginsel belast met het 17,5%-tarief.

Alleen bij artikelen die nauw samenhangen met het verlenen van toegang tot het museum, kan er sprake zijn van leveringen belast met 6% omzetbelasting. De wet heeft in ieder geval de leveringen van catalogi,

foto's en fotokopieën uitdrukkelijk aangewezen als leveringen die nauw verband hebben met het verlenen van toegang tot het museum. Maar dit is niet een limitatieve opsomming geweest. Het is aan uw creativiteit om te bedenken wat hier onder hoort. U kunt hierbij denken aan speurtochten, spelletjes kaarten e.d. die rechtstreeks met uw collectie te maken hebben. U moet het wel van te voren met uw belastinginspecteur hebben besproken.

BTW betaald over winkelvoorraad aangekocht voor 1 januari 1996 kan alleen over de nog niet verkochte (nog niet in gebruik genomen) goederen worden verrekend, als u over alle rekeningen beschikt.

U heeft in 1995 100 catalogi laten maken. U heeft er nog 20 op voorraad. U kunt 20% van de BTW over de rekeningen voor het maken van de catalogi aftrekken, terwijl u 6% BTW heft over de nog niet verkochte catalogi. De BTW over de 80 andere catalogi mag u niet verrekenen.

Verhuur van zalen

De verhuur van zalen wordt aangemerkt als de verhuur van onroerende zaken. De hoofdregel daarbij is dat deze verhuur is vrijgesteld van omzetbelasting. Op verzoek van partijen kan daarvan worden afgeweken. Dit is aantrekkelijk indien de huurder een ondernemer is met het recht op aftrek van voorbelasting. Het museum kan dan de huursommen, verhoogd met omzetbelasting, aan de huurder factureren. Een correctie voor het vrijgestelde gebruik door het museum kan zodoende achterwege blijven. Als algemene voorwaarde voor de uitzondering van de vrijstelling van omzetbelasting geldt dat de huurder het gehuurde gebruikt voor prestaties waarvoor hij voor meer dan 90% recht op aftrek van voorbelasting heeft.

Voor verhuur van congres-, vergader-

en tentoonstellingsruimten kan, onder voorwaarden, de uitzondering op de vrijstelling van omzetbelasting eveneens worden toegepast.

Berekening verschuldigde omzetbelasting

Vaak wordt de vraag gesteld of musea geen gebruik kunnen maken van de tegemoetkoming voor kleine ondernemers. Deze tegemoetkoming heeft echter alleen maar betrekking op natuurlijke personen. De musea zullen daar als rechtspersonen, uitzonderingen daargelaten, geen gebruik van kunnen maken.

Convenant

Reeds jaren is door de Nederlandse Museumvereniging (NMV) gepleit voor verlaging van de omzetbelastingdruk voor musea. Daartoe zouden de museale activiteiten integraal onder het verlaagde omzetbelastingtarief geplaatst moeten worden. Naar verwachting zou deze maatregel de museumsector jaarlijks een structureel voordeel opleveren van 20 à 25 miljoen gulden.

Tijdens de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel inzake de verlaging van de omzetbelasting op culturele prestaties is vanuit de Tweede Kamer het voorstel gedaan om alle musea onder het verlaagde omzetbelastingtarief te brengen. Daarmee zou het praktisch en administratief lastig vol te houden onderscheid tussen wisseltentoonstellingen en vaste presentaties komen te vervallen. In dat verband werd het redelijk geacht, mede uit budgettaire overwegingen, af te zien van claims uit het verleden (lees: het voordeel dat zou ontstaan voor de musea door toepassing van de herzieningsbepalingen, zie het voorbeeld hierna).

De staatssecretaris van Financiën bleek bereid de vrijstelling van omzetbelasting te laten vervallen, nu binnen de museumsector kennelijk

BTB, wat moet ik daarvoor betalen?

Bezoekers met een handicap

de bereidheid bestond af te zien van claims uit het verleden. Gelijktijdig zou het verlenen van toegang tot musea en nauw daarmee samenhangende leveringen onder het verlaagde tarief gebracht worden.

In ruil daarvoor moesten de musea van de staatssecretaris van Financiën afzien van hun recht de omzetbelasting op de investeringen uit het nabije verleden, op grond van de herzieningsbepalingen, alsnog met de fiscus te verrekenen. In een convenant tussen de staatssecretaris van Financiën, de Vereniging van Rijksgesubsidieerde Musea en de NMV werd dit vastgelegd.

In de brief van 8 december 1995 werden de bij de NMV aangesloten musea verzocht de NMV te machtigen namens hen dit convenant te ondertekenen. De leden van de Vereniging van Rijksgesubsidieerde Musea hadden zich inmiddels collectief aan deze overeenkomst gebonden. Vele musea hebben daar gevolg aan gegeven. Namens deze musea heeft de NMV het convenant ten slotte ondertekend.

Zoals toegezegd door de staatssecretaris van Financiën, is per 1 januari 1996 wettelijk vastgelegd dat de vrijstelling voor musea vervallen is, en dat het toegang verlenen tot musea en de daarmee nauw samenhangende leveringen aan het 6% omzetbelastingtarief onderworpen is. Zoals nu blijkt, zijn aan dit besluit zelf geen verdere voorwaarden verbonden. Met name is daar niet aan gegeven dat musea moeten afzien van het recht op aftrek van omzetbelasting op grond van de herzieningsbepalingen!

Dit 'volgen' betekent dat de belastinginspecteur tien of vijf jaar blijft kijken of een onroerend of roerend goed nog steeds voor een belaste of onbelaste prestatie wordt gebruikt. Dit 'volgen' gebeurt op grond van de

zogenaamde herzieningsbepalingen. In het kort komt het erop neer dat per jaar wordt bekeken of de aftrek op het moment van ingebruikname terecht is geweest. Mocht blijken dat het werkelijk gebruik afwijkt van het veronderstelde (belaste) gebruik, dan ontstaat er een terugbetalingsverplichting, c.q. kan er een situatie ontstaan dat er alsnog omzetbelasting van de fiscus kan worden teruggevorderd. Dit klinkt wat technisch, maar wellicht kan het volgende voorbeeld deze (ingewikkelde) regeling verduidelijken.

Stel dat een museum in juni 1995 een nieuw gebouw van f 11.750.000,- inclusief f 1.750.000,- omzetbelasting in gebruik heeft genomen, dat geheel wordt gebruikt voor permanente tentoonstellingen. Omdat het gebouw in 1995 geheel voor vrijgestelde prestaties wordt gebruikt, is de omzetbelasting die op de investeringen drukt niet in aftrek gebracht. In 1996 wordt door het vervallen van de vrijstelling voor museale activiteiten het gebouw echter volledig belast gebruikt. Op grond van de herzieningsbepalingen wordt nu 1/10 van de investeringsvoortbelasting aan 1996 toegerekend. Het gevolg is dat het museum in 1996 nog recht op aftrek van omzetbelasting kan genieten van f 175.000,-. Dat geldt eveneens voor de jaren 1997 tot en met 2004. In totaal dus een meevaller van $9 \times f 175.000,- = f 1.575.000,-$.

Wat is nu de situatie?

Er ontstaan twee verschillende groepen musea:

1. musea die de machtiging tot tekening van het convenant niet hebben gegeven;
2. musea die de machtiging tot tekening van het convenant wel hebben gegeven.

Naar mijn mening kunnen de musea onder 1 hun (wettelijk) recht tot her-

ziening van de omzetbelasting normaal uitoefenen. Dit als gevolg van het belasten van de entreegelden. Deze musea doen er goed aan de inspecteur een overzicht te verstrekken van de omzetbelasting die voor de herziening in aanmerking komt. Door middel van een apart verzoek om teruggave kan de omzetbelasting dan voor restitutie in aanmerking komen.

De musea onder 2 hebben in principe afgezien van de herzienings-BTW.

Samenvatting

De per 1 januari 1996 gewijzigde Wet OB houdt voor de musea in dat de vrijstelling van omzetbelasting is vervallen en dat het verlenen van toegang tot musea, alsmede de nauw daarmee samenhangende leveringen, aan het verlaagde tarief (6%) zijn onderworpen. Daarmee komen de musea in aanmerking voor aftrek van de aan hen in rekening gebrachte omzetbelasting. Per saldo zal dit meestal leiden tot een profijtelijke situatie. Immers, in veel situaties zullen de musea een teruggave van omzetbelasting tegemoet kunnen zien.

Dat deze wijziging tot gevolg zal hebben dat veel musea voor het eerst met de heffing van omzetbelasting geconfronteerd zullen worden, is duidelijk. Deze musea zullen zich als ondernemer bij de belastingdienst moeten melden, en de inspecteur verzoeken om tot uitreiking van aangiftebiljetten omzetbelasting over te gaan. Daarnaast zullen deze musea hun administratie 'fiscaal' moeten inrichten om aan de administratieve verplichtingen te kunnen voldoen.

In de praktijk kunnen door deze 'nieuwe belastingplicht' verschillen van inzicht tussen de musea en de belastingdienst ontstaan. In dat verband kan met name de belastbaarheid van subsidies genoemd worden. Het is zaak, teneinde risico's van naheffingsaanslagen te voorkomen,

Musea en BTW: een fiscaal kunststukje?

daartoe in een vroegtijdig stadium in overleg te treden met de inspecteur. Bijstand van een belastingadviseur raad ik daarbij, dit gezien de complexe materie, ten zeerste aan.

Het op 29 december 1995 gesloten convenant geeft ten slotte aanleiding tot onduidelijkheden. Dat betekent, naar mijn mening, in ieder geval dat musea die de machtiging niet heb-

ben afgegeven, niet zijn gebonden aan het convenant en gebruik kunnen maken van de herzienings-BTW.

Woordenlijst:

Aftrek voorbelasting:

Recht van het museum om BTW die aan het museum in rekening is gebracht op inkopen, onkosten en investeringen via het aangiftebiljet omzetbelasting, met de fiscus te verrekenen.

BTW-nummer:

Nummer dat u krijgt van de belastingdienst waaronder u uw aangiften instuurt. Ook aangiftenummer.

Factuurstelsel:

Verrekenen u uw BTW via het factuurstelsel, dan verrekenen u de BTW op het moment dat u de factuur ontvangt. De BTW wordt dus verrekenend voordat u de factuur heeft betaald. Dit kan voordelig zijn doordat u een tijdelijke reserve creëert.

Gemengd gebruik:

Men spreekt van gemengd gebruik als goederen en/of diensten voor zowel belaste als vrijgestelde prestaties wordt gebruikt. Dit zal met name het geval kunnen zijn indien een zaal gedeeltelijk belast verhuurd kan worden. In de verhouding belaste verhuur-vrijgestelde verhuur kan bijvoorbeeld de BTW over de rekening voor het onderhoud van de zalen op de aangifte verrekenend worden.

Herrekenings-BTW:

De BTW over nog niet gebruikte goederen (roerend en onroerend) kan alsnog worden verrekenend nadat het goed voor een belaste activiteit in gebruik wordt genomen. Bijvoorbeeld winkelveorraad die vorig jaar niet gebruikt is. De BTW over de niet gebruikte voorraad kan alsnog worden verrekenend. Over nieuwbouw die pas na 1 januari in gebruik is genomen, dus voor een belaste activiteit, kan de BTW nog volledig verrekenend worden. Het wel of niet tekenen van het convenant heeft geen invloed hierop. U moet wel kunnen aantonen dat u er nog geen gebruik van heeft gemaakt.

Herzienings-BTW:

Onroerende goederen en roerende goederen worden tien of vijf jaar gevolgd na ingebruikname. Verandert het gebruik van belast naar onbelast of omgekeerd dan moet alsnog met de belastingdienst worden verrekend. Van onbelast naar belast betekent dat (een deel van) de BTW alsnog kan worden teruggevorderd. Omgekeerd moet alsnog (een deel van) de verrekenende BTW worden terugbetaald. Musea die het convenant hebben getekend, hebben afgezien van dit recht.

Kasstelsel:

Bij het kasstelsel verrekenen u de BTW als u het geld over BTW-belaste activiteiten hebt ontvangen of betaald.

Museum:

Het Gerechtshof in Den Haag heeft zich op 10 november 1995 nader uitgelaten over de vraag aan welke criteria een museum moet voldoen teneinde als museum te worden aangemerkt. Het karakter van het ten behoeve van het publiek beschikbare aanbod, de collectie en het geven van voorlichting, werden door het Hof in de overwegingen meegenomen. Eveneens zal het aanbod volgens het Hof voldoende toegankelijk moeten zijn voor het publiek. Ook het gegeven dat het museum zich profileerde als een instelling die een museum in stand hield werd in de overwegingen meegenomen. Er is dus ruimte tot interpretatie.

Omzetbelasting:

BTW.

Ondernemer:

In de Wet op de Omzetbelasting wordt belasting geheven van de ondernemer over de, in het kader van de onderneming, geleverde leveringen en diensten. Een ondernemer is ieder die een bedrijf of beroep zelfstandig uitoefent of degene die een vermogensbestanddeel exploiteert teneinde daar duurzaam opbrengst uit te verkrijgen. Onder bedrijf dient te worden verstaan een organisatie van kapitaal en arbeid, welke in

een duurzaam streven aan het economisch verkeer deelneemt. De meeste musea worden gezien als een ondernemer.

Tarieven:

In principe geldt altijd het tarief van 17,5% (artikel 9 wet OB). Er zijn echter twee uitzonderingen, een verlaagd tarief van 6% en een nultarief. Het verlaagde tarief van 6% geldt voor goederen en diensten die door de wetgever zijn opgesomd.

Het nultarief geldt voor het internationaal goederen- en dienstenverkeer en sommige leveringen binnen de EG (intracommunautaire leveringen).

Tegemoetkoming voor kleine ondernemers:

Bij kleine ondernemingen van natuurlijke personen ziet de belastinginspecteur soms af van de verplichting tot het verrekenen van de BTW, als deze een nader bepaald bedrag niet overschrijdt. Er moet echter wel een BTW-administratie worden bijgehouden.

Verrekenen BTW:

Zie 'Aftrek voorbelasting'

Volgen van roerende en onroerende goederen:

Zie 'Herzienings-BTW'.

Vrijstelling:

Ondernemingen die zijn vrijgesteld van BTW brengen geen BTW in rekening over de door hun geleverde goederen of diensten. Zij kunnen echter ook geen BTW verrekenen.

Literatuur:

Elk jaar verschijnen er nieuwe handleidingen BTW. Het is goed deze aan te schaffen.

Zowel Kluwer als Elsevier brengen een dergelijke gids uit.

BTB, wat moet ik daar mee?

Bezoekers met een handicap

Om de toegankelijkheid van een gebouw voor mensen met een handicap aan te duiden, wordt sinds dit jaar een landelijke codering gehanteerd. Wie stelt die codering samen, hoe wordt die toegekend en hoe kom ik te weten welke codering aan mijn museum is toegekend?

Bereikbaarheid, Toegankelijkheid en Bruikbaarheid

De afkorting BTB staat voor Bereikbaarheid, Toegankelijkheid en Bruikbaarheid. Deze drie begrippen geven aan in welke mate een accommodatie geschikt is voor bezoekers met een handicap. In het verleden werd slechts gesproken over toegankelijkheid, maar in de loop van de tijd is minstens zoveel aandacht besteed aan het gebruik dat van een accommodatie gemaakt wordt, als aan de bereikbaarheid en de toegankelijkheid van een pand.

Weg met het valse ITS

Om mensen met een handicap beter te informeren omtrent de mate van BTB van een museum werd in 1989 voor het eerst een codering toegepast. Tot die tijd moest men het doen met kreten als 'geschikt voor mindervaliden' of 'ook rolstoelers zijn van harte welkom!'. Nietszeggende informatie, vaak nog voorzien van een ten onrechte afgedrukt rolstoelsymbool. Om dit beschermde rolstoelsymbool, het Internationaal Toegankelijkheidsymbool (ITS), te beschermen, zijn in eerste instantie alle 'valse' ITS-en uit VVV-gidsen geschrapt. Wat overbleef was wel heel magere informatie.

Van 9-punts naar BTB

Omdat diverse panden, ondanks het ontbreken van een ITS, toch over veel faciliteiten beschikten, is de landelijke codering ontwikkeld. In eerste instantie heette deze codering de '9-punts-code'. Dit vanwege de negen verschillende mogelijkheden die aangegeven konden worden. Na

veel positieve aanpassingen is deze codering omgebouwd tot de landelijke BTB-code. De grootste verschillenpunten zijn het opnemen van meer informatie, ook voor anderen dan rolstoelers, en een logischer verklaring van de opgetekende zaken.

Algemeen geldend

Op dit moment wordt ook in Europees verband gekeken of deze in Nederland ontwikkelde codering in een nog bredere context te plaatsen is. Inmiddels is de BTB-codering nu landelijk uitstekend te gebruiken. De BTB-code wordt door alle provinciale overlegorganen gehandicaptenbeleid geaccepteerd. Minstens zo belangrijk is dat ook de reguliere organisaties zoals ANWB, ANVV (de koepel van de VVV-wereld) en het NBT (Nederlands Bureau voor Toerisme) de codering erkennen. Deze drie instanties werken samen in de N.V. Databank Nederland BV. Via deze databank zullen de gegevens van alle accommodaties worden doorgegeven aan alle uitgeverijen en VVV-desks. Voordat dit zal gebeuren moeten natuurlijk dit jaar de codes worden opgetekend. In bijna alle provincies wordt er geïnventariseerd door vrijwilligers, daarbij ondersteund door de bouwkundigen van het Provinciaal Overleg Gehandicaptenbeleid (POG). Alle (in dit geval) musea worden bekeken en volgens de landelijke normering in kaart gebracht. De maten en normen staan opgetekend in het onmisbare 'Handboek voor Toegankelijkheid'.

Zelf aan de slag

Wilt u als museum weten hoe de stand van zaken in uw museum is, dan kan aan de hand van een speciaal vervaardigde BTB-inventarisatielijst de codering worden bepaald. Bouwkundigen van het POG in uw provincie kunnen dit voor u optekenen. Bij deze POG's kunt u terecht voor alle vragen op het gebied van bouwkundige zaken. Als u plannen heeft om

te (ver)bouwen, dan is het eveneens zeer aan te raden met de bouwkundig medewerker van een POG contact op te nemen. Naast bouwtechnische tips om de verbouwing in het voordeel van mensen met een handicap uit te voeren, wijzen zij ook vaak de weg naar mogelijke subsidiegevers.

Welcome gasten

Het allerbelangrijkste is dat via deze codering de mensen met een handicap en hun naasten zelfstandig kunnen bepalen waar zij naar toe willen gaan. Ook economisch bekeken is het van belang dat u uw voorzieningen duidelijk bekend maakt. De groep waar hier over gesproken wordt omvat namelijk ruim 12% van de Nederlandse bevolking. Komen de gehandicapte bezoekers met hun familieleden, dan praten we al gauw over ruim een kwart van alle Nederlanders. Het zijn dan ook in meerdere opzichten welcome gasten!

Het 'Handboek voor Toegankelijkheid' editie 1996/97 (voorheen Geboden Toegang) is op te vragen bij het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn in Utrecht, via PCI-distributieservice, telefoon 030 - 6570072 (kosten f 225,- excl. adm. en verz. kosten)

Meer informatie betreffende de codering of doorverwijzing naar de bouwkundige in uw provincie: Stichting Dienstverleners Gehandicapten (SDG) in Utrecht, Jos Hendriks of Anne-Marie Dees, telefoon 030-2769970; OPOG Noord-Brabant, Wouter Schelvis, telefoon 013-5355255.

Over de auteur

Wouter Schelvis is consulent gehandicaptenbeleid bij het Provinciaal Overleg Gehandicaptenbeleid Noord-Brabant (POG) en tevens werkzaam bij de Stichting Dienstverleners Gehandicapten (SDG) in Utrecht. Voor het Interprovinciaal Overleg Gehandicaptenbeleid (IPOG) onderhoudt hij de contacten met de landelijke organisaties op het terrein van de vrijetijdsbesteding.

door Wouter Schelvis

Welkome gasten: museum, gastheer en bezoekers met een handicap

Studiedag 'Welkome gasten', Nederlands Spoorwegmuseum, 18 april 1996

Foto: J. Verschuuren

Drempels weg

Sinds de actie 'Drempels weg' in 1988 stellen de musea zich alerter op ten opzichte van mensen met een lichamelijke handicap. Niet alleen benadrukt de overheid het belang van participatie in het algemeen, ook het bevorderen van die deelname door mensen met een handicap wordt regelmatig onder de aandacht gebracht. Op veel plaatsen zijn faciliteiten gecreëerd: rolstoelen voor mensen die slecht ter been zijn, speciale trapliften en speciale tentoonstellingen en aanpassingen voor mensen met een visuele handicap.

In veel gidsen wordt informatie opgenomen over de toegankelijkheid van een gebouw met behulp van de BTB-code, of in een enkel geval met het internationaal erkende ITS-symbool (zie hiervoor de bijdrage van Wouter Schelvis). De fysieke toegankelijkheid is echter maar een deel van het gehele verhaal.

Na het gebouw zijn wijzelf aan de beurt!

Echte toegankelijkheid wordt namelijk pas bereikt als ook de medewerkers van het museum voorbereid zijn op bezoekers met een handicap. Bovendien is er veel mogelijk, ook in musea

die niet echt voldoen aan de officiële normen: goed geïnstrueerd personeel kan voor de bezoeker het verschil betekenen tussen een geslaagd bezoek of een afknapper.

Welkome gasten

Het boekje 'Welkome gasten' biedt museummedewerkers die dagelijks met het publiek omgaan een praktische handleiding. Het boekje bevat praktische tips die toegesneden zijn op de verschillende museum-situaties: Hoe ga ik om met iemand met een handicap? Zijn de knopjes in de lift te bereiken voor iemand in een rolstoel? Is een lift geschikt voor iemand die blind is? Wanneer moet ik helpen en hoe? Hoe voorkom ik dat ik te beschermend doe of onwillekeurig iemand negeer? Hoe tel ik het wisselgeld uit? En hoe kan een blinde zich redden met z'n kopje koffie bij de counter van het restaurant? Waar moet ik aan denken als iemand slecht ter been is of een astma aanval krijgt? Een handig boekje om bij de hand te houden voor degene die regelmatig als gastheer m/v optreedt in het museum.

De syllabus

Door als een goed gastheer (m/v) op

te treden kan een baliemedewerker of rondleider zorgen voor een prettig bezoek aan het museum - voor iedereen. De tips uit het boekje 'Welkome gasten' ondersteunen daarbij als de bezoeker een handicap heeft. Maar lang niet in alle gevallen kunnen zij een vraag naar eer en geweten beantwoorden ('Ik ben blind. Mag ik voorwerpen betasten? En mag mijn geleidehond mee naar binnen?'). Deze vragen - en nog tientallen andere - moeten op beleidsniveau beslist worden. In de syllabus 'Welkome gasten' wordt niet alleen ruim ingegaan op allerlei tips in gastvrijheid tegenover mensen met een handicap, ook veel onderwerpen worden aangesneden die op beleidsniveau aan de orde zouden moeten komen. Het betreft vragen als het voorbeeld hierboven, maar ook over zaken die te maken hebben met de presentatie, PR en faciliteiten.

Het boekje en de syllabus 'Welkome gasten: museum, gastheer en bezoekers met een handicap' zijn bij uw provinciaal museumconsulent verkrijgbaar voor respectievelijk f 5,- en f 25,-.

Museumregister

Museumnormering in Nederland

Toen in 1991 de 'Gedragslijn voor museale beroepsethiek' werd ingevoerd, had de Nederlandse Museumvereniging (NMV) de wens om, in navolging van Engeland, een museumnormering in te voeren. Eind 1991 ging de Commissie Normering, beter bekend als de commissie Van der Weijden, van start. De commissie kwam tot de conclusie dat een vorm van normering wenselijk is voor de Nederlandse musea.

Als belangrijkste reden voor normering werd genoemd dat een beroepsgroep niet kan streven naar professionalisering als er geen criteria zijn bepaald. Bovendien, zo werd door de commissie gesteld, leiden wildgroei en grensvervaging tot een steeds luider wordende roep om duidelijkheid over welke instellingen nu wel en welke niet het predikaat museum verdienen.¹ In de algemene ledenvergadering van de NMV van mei 1993 is het 'Voorstel Richtlijnen Museumregistratie' aan de orde geweest.

Werkgroep Normering

In 1994 dreigde het project in het slop te raken. Het toenmalige ministerie van WVC was niet bereid een pilotproject te financieren. In het voorjaar van 1995 besloten de NMV en het Landelijk Contact van Museumconsulenten (LCM) gezamenlijk verder te gaan met het normeringstraject. Een werkgroep werd ingesteld.² De basis voor de werkgroep was het materiaal van de commissie Van der Weijden. In de afgelopen periode is er aan gewerkt om een museumnormering, aangepast aan de Nederlandse situatie, te ontwikkelen. De plannen zijn bijna rond. Op basis van de gestelde normen worden de musea wel of niet opgenomen in het Museumregister. Met registratie bedoelen we

het proces dat vooraf gaat aan de opname in het Museumregister.

De NMV heeft al een voorschot genomen op invoering van het Museumregister door in de nieuwe statuten op te nemen dat in de toekomst alleen geregistreerde musea lid van de NMV kunnen worden. In de komende jaren zullen, in een samenwerking tussen de NMV en het LCM, de Nederlandse musea worden doorgelicht en geregistreerd.

Het verleden

Vijf jaar geleden was de weerstand tegen normering nog erg groot. Musea hadden het gevoel dat men zich met hun bedrijfsvoering ging bemoeien en dat er eisen werden gesteld waar ze niet aan konden of wilden voldoen. Nu, vijf jaar later, zijn de musea er al aan gewend dat er allerlei eisen aan hun bedrijfsvoering worden gesteld. Zo vraagt de Mondriaan Stichting een beleidsplan en een volledige registratie van de collectie voordat aan een museum subsidie wordt verleend. In verschillende provincies worden vergelijkbare eisen gesteld.

Het 'Deltaplan voor cultuurbehoud' en de verzelfstandiging van de Rijksmusea, en de veranderende subsidie-eisen hebben een omslag bij de musea te weeg gebracht. Steeds meer musea werken met een beleidsplan en gaan gestructureerder met hun financiële middelen om.

Start in 1996

LCM en NMV hopen de museumregistratie te kunnen starten aan het eind van 1996. De bedoeling van de normering is niet musea uit te sluiten, maar met elkaar te werken aan de basis-kwaliteitseisen voor de musea. Deze eisen liggen in het verlengde van de definitie van een museum, zoals gebruikt door de ICOM, en de taken zoals daarin omschreven. Met de normering/registratie willen we, met elkaar, standaarden ontwik-

kelen aan de hand waarvan we aan de subsidie- en bruikleengevers en aan bezoekers van musea kunnen laten zien dat wij, als beroepsgroep, onze verantwoordelijkheden serieus nemen. Alle musea worden gestimuleerd aan deze minimum eisen te voldoen. De registratie gebeurt op basis van vrijwilligheid.

Engeland als voorbeeld

In Engeland heeft de invoering van registratie een aantal positieve gevolgen. Bruikleengevers en schenkers krijgen nog meer het vertrouwen dat hun waardevolle spulletjes in goede handen zijn. De conservatoren van verschillende musea lieten weten dat het feit dat het museum geregistreerd was, een belangrijke factor was in het beslissingsproces van de schenker.

De rijks-, provinciale en gemeentelijke overheden zien museumregistratie als een betrouwbare indicatie van de kwaliteit van de activiteiten van de musea. Sponsors zijn, steeds meer, van mening dat genormeerde musea hun ondersteuning waard zijn. Middelgrote en kleinere musea vinden een gewillig oor voor hun sponsor-aanvragen. Genormeerde musea worden gezien als instellingen die verantwoord met hun financiële middelen omgaan.

Registratie draagt er ook aan bij dat musea evenveel aandacht besteden aan museummanagement, zorg voor de collectie en het geven van service aan het publiek.

Daarnaast draagt de registratie bij aan het ontwikkelen van begrip voor de diversiteit en effectiviteit van de museumsector.

ICOM definitie en normering

De ICOM definitie van een museum, die het uitgangspunt vormt voor de registratie, luidt: 'Een museum is een permanente instelling, in dienst van de gemeenschap en haar ontwikkeling, toegankelijk voor het publiek, niet gericht op het maken van winst,

Museumregister

Museumnormering in Nederland

die de materiële getuigenissen van de mens en zijn omgeving verwerft, behoudt, wetenschappelijk onderzoekt, presenteert en hierover informeert voor doeleinden van studie, educatie en genoegen.'

De eisen van de registratie zijn rechtstreeks uit de ICOM definitie af te leiden. Bij de normering komen de volgende punten aan de orde:

1. het bezitten van een institutionele status en het permanent beschikken over een collectie;
2. het hebben van een op schrift gesteld beleidsplan met doelstellingen. Hierin wordt speciaal gelet op de behouds- en documentaire taak, de registratie van de collectie en het personeelsbeleid;
3. de financiële basis van het museum, naast subsidies ook de winstbesteding;
4. het doen van onderzoek naar de collectie;
5. het voorzien in basisvoorzieningen voor het publiek; dit gerelateerd aan de aard en schaal van het betreffende museum;
6. het zich houden aan de wettelijke eisen.

Beoordeling

Op basis van de door het museum aangeleverde stukken brengen de provinciaal museumconsulenten een advies uit aan de provinciale beoordelingscommissie. Deze commissie zal bestaan uit een onafhankelijke voorzitter, twee door de NMV aangewezen leden, de provinciaal museumconsulent van de betreffende provincie en een collega museumconsulent.

De registratie

Op basis van het besluit van de beoordelingscommissie wordt overgegaan tot:

1. volledige registratie; dit houdt in dat het museum voldoet aan de betreffende criteria;

2. voorlopige registratie; wat inhoudt dat het museum nog niet aan alle criteria voldoet, maar de bereidheid toont en de intentie heeft om binnen een redelijke termijn, in overleg met de provinciale beoordelingscommissie, aan de vereiste criteria te voldoen, echter binnen een periode van maximaal drie jaar. Deze musea zullen door de NMV en de museumconsulenten extra ondersteuning krijgen bij het wegwerken van de problemen;

3. uitstel van registratie; houdt in dat de beoordelingscommissie over te weinig informatie beschikt om tot weloverwogen beslissingen te komen.

Een beslissing tot opname kan alleen worden genomen wanneer het museum alsnog, binnen een half jaar, de benodigde informatie ter beschikking stelt;

4. niet in aanmerking komend voor registratie; geldt voor die musea die niet in staat zijn aan te tonen dat zij aan de vereiste criteria kunnen voldoen, of er niet aan (willen) voldoen.

De musea worden door de voorzitter schriftelijk op de hoogte gebracht van de beslissing van de beoordelingscommissie.

Bij voorlopige registratie en uitstel van registratie zal worden overlegd over de hierna te nemen stappen.

Register en beeldmerk

De geregistreerde musea worden opgenomen in het register dat wordt neergelegd op het bureau van de provinciaal museumconsulenten en van de NMV. Jaarlijks wordt een lijst met de geregistreerde musea gepubliceerd. De NMV en het LCM overwegen om een beeldmerk te ontwikkelen waarmee geregistreerde musea zich kunnen onderscheiden van andere.

Invoering en voorlichting

Op dit moment is de werkgroep bezig de praktische invoering van museumnormering voor te bereiden. Zodra het draaiboek klaar is, worden de musea geïnformeerd. We verwachten eind 1996 van start te kunnen gaan. De provincie Noord-Holland zal als eerste starten met de normering. In Noord-Brabant start de registratie in 1997 en de andere provincies volgen hierna. De precieze volgorde en start in andere provincies is nog niet bekend. Musea kunnen ondersteuning krijgen bij het aanleveren van de benodigde gegevens. De musea worden tijdig geïnformeerd hoe dit proces zal verlopen, en worden te zijner tijd uitgenodigd om zich te laten registreren.

Museumregistratie is een zeer arbeidsintensief traject. De bureaus van de provinciaal museumconsulenten zijn soms nog niet voldoende geëquipeerd. Er worden nog extra middelen voor gezocht. Dit zal mede de snelheid bepalen waarmee normering in de verschillende provincies kan worden ingevoerd.

Professionalisering

Hoewel er nog de nodige onduidelikheden zijn, hopen wij toch dit jaar te kunnen starten. Museumnormering is een belangrijk middel om duidelijk te maken dat musea in de afgelopen jaren steeds professioneler zijn gaan werken. Door met z'n allen aan normering deel te nemen laten we zien dat de musea tot een bedrijfstak behoren die verantwoord omspringt met de - toch vaak algemene - middelen die ter beschikking worden gesteld.

- 1 Nicole Theewes, Commissie Normering presenteert Richtlijnen voor een museumregister, Museumvisie 1993 nr. 2, pag. 60-62.
- 2 Leden van de werkgroep Normering zijn Manus Brinkman, Dominique Hamerlijnck, Mart van der Sterre, Jules Verschuuren en Astrid Weij.

In memoriam

Op 11 maart 1996 overleed Henk Spiegelberg.

In de zomer van 1988 kwam Henk Spiegelberg de gelederen van het LCM versterken. Hij was net begonnen als Hoofd Collectie bij het Drents Museum in Assen en een onderdeel van zijn taak was de ondersteuning van de Drentse musea. Henk had daarvoor gewerkt als medewerker Monumenten bij het provinciaal bestuur van Drenthe, maar zijn hart lag bij de musea. Voor mijzelf was het een prettige hernieuwde kennis-making. Wij hadden samen in Utrecht kunstgeschiedenis gestudeerd.

Slechts één dag in de week kon Henk aan de ondersteuning van de Drentse musea besteden. Gelukkig had hij de mogelijkheid extra hulp in te kunnen roepen bij de collega's in het museum. Henk was bij de vergaderingen van

het LCM een gewaardeerde collega. Met zijn bijzondere persoonlijkheid was hij een ideale consulent. Hij was altijd op zoek naar overeenkomsten en gemeenschappelijke uitgangspunten. Waar hij kon deed hij mee aan gezamenlijke LCM-projecten. De resultaten van dat werk moeten deels nog verschijnen.

Naast zijn inbreng in de vergaderingen genoten wij van de intense manier waarmee Henk andere aspecten van het leven beleefde. Legendarisch is het voor ons dat Henk overal waar wij bijeen kwamen, in binnen- en in buitenland, wel iemand tegen kwam die hij kende. Even onmiskenbaar is de herinnering aan het feit dat Henk overal waar wij kwamen de lekkerste bakker en het beste eethuis kende.

Wij zullen Henk zeer missen. De relativiteit van het leven was voor Henk een dagelijkse werkelijkheid. Het is dan ook niet zozeer dat hij onmisbaar is voor de uitvoering van het werk, maar meer het verdriet om het gemis van een zeer inspirerende, beminlijke en bijzondere collega.

Annelies Jordens,
voorzitter

Foto: v.l.n.r.
Henk Spiegelberg,
Thea Pol,
Jan Stratingh en
Jan Wiebe van Veen,
Borger 22 april 1993.
Foto: W. Reckers

Commissie Veiligheidszorg - de stand van zaken -

Onderzoek heeft uitgewezen dat museale veiligheidsaspecten onder de aandacht van de musea moeten worden gebracht. Daarnaast is het dringend gewenst om meer beleidsmatige aandacht te schenken aan dit belangrijke aspect van museale bedrijfsvoering. Veel musea lopen te grote risico's. Deze moeten inzichtelijk worden gemaakt. Tevens moeten er suggesties worden gedaan om de risico's op een aanvaardbaar niveau te brengen.

Vanaf mei 1994 is de commissie Veiligheidszorg onder verantwoording van de Nederlandse Museum Vereniging (NMV) aan het werk om normen en criteria omtrent risicobeheersing te stellen. Deze worden omgezet in vragen die de musea te zijner tijd zullen moeten beantwoorden.

Het is de bedoeling dat de musea dat zelf gaan doen met behulp van een soft-ware programma en een handboek. Via een checklist op diskette is het mogelijk om bijvoorbeeld de brandveiligheid van het museum te controleren. De checklist maakt ook duidelijk hoe kwetsbaar personen, gebouw, en collectie zijn waar het criminaliteit betreft.

Vervolgens wordt aangegeven hoe de risico's kunnen worden beperkt.

De commissie Veiligheidszorg bestaat uit personen die vanuit hun werksituatie ervaring hebben met veiligheid van objecten, gebouwen en mensen. Een aantal commissieleden is werkzaam in musea, de overige leden werken bij de ministeries van Binnenlandse Zaken of OC&W en zijn daar op beleidsniveau verantwoordelijk voor bepaalde veiligheidsaspecten. Namens de NMV heeft de directeur, dhr M. Brinkman, zitting in de commissie; de provinciaal museumconsulent van Zuid-Holland vertegenwoordigt het LCM.

Het coördinerende en uitvoerende

werk wordt gedaan door de projectleider, Carla van Buuren. De commissie fungeert als denktank en ondersteunt en adviseert de projectleider. De harde kern van de commissie werkt veelal ook met de projectleider mee.

Inmiddels zijn de normen en criteria vastgesteld. De vragenlijsten zijn vrijwel klaar. Op dit moment worden de vragen volgens een bepaald systeem in de computer gezet. Op deze wijze zullen de antwoorden te zijner tijd vrij snel kunnen worden verwerkt. In het najaar zal het concept gereed zijn. De verwachting is dat het totale project eind van dit jaar operationeel zal zijn en kan worden geïntroduceerd. Voor meer informatie kunt u bellen met de NMV, Carla van Buuren, telefoon 020-6701100. ■

Third European Museum Advisors Conference (Emac) 1996

Onder deze naam organiseren de Nederlandse museumconsulenten van maandag 7 tot en met vrijdag 11 oktober 1996 een Europees congres. Eerder vonden dergelijke congressen plaats in Engeland en Duitsland. Het hoofdthema van het congres luidt: 'Museumconsulenten: generalisten of specialisten?' Daarbij komen vragen aan de orde over de mogelijkheid tot professionalisering in de toekomst. Subthema's van het congres zijn 'Museumconsulenten zonder grenzen' en 'De taak van de museumconsulent ten aanzien van de kwaliteit van de musea'.

Ongeveer tachtig museumconsulenten uit 17 verschillende landen gaven te kennen belangstelling voor de conferentie te hebben. Aan de deelnemers is gevraagd een eigen bijdrage te leveren in de vorm van voordrachten en projectpresentaties. Naast de onderlinge contacten zullen de congresgangers nader kennismaken met de provincies Noord- en Zuid-Holland, Overijssel en Gelderland. Daar zullen musea worden bezocht die aansluiten op de thema's van de conferentie. Het slot van de conferentie vindt plaats op de Europese Restauratiebeurs in de Rai te Amsterdam. ■

Third European Museum Advisors Conference

3rd

Emac

1996

The Netherlands

7-11 October 1996

Syllabus Behoud en Beheer van Museale Collecties

Het Landelijk Contact van Museumconsulenten (LCM) bereidt gezamenlijk leerboeken voor, die worden gebruikt bij de cursussen die door de bureaus van de provinciaal museumconsulenten worden georganiseerd. Het doel van zo'n syllabus is in de eerste plaats te dienen als basis voor de lesstof, daarnaast wordt de syllabus door de museummedewerkers vaak als naslagwerk gebruikt.

Samenstellen

Tot voor kort maakten veel provinciaal museumconsulenten met hun bureau een eigen leerboek of syllabus, of men schreef delen van elkaar over. Het samenstellen kostte te veel tijd, energie en geld. In 1994 verscheen het eerste boek dat het resultaat was van de gezamenlijke inspanningen van de vakconsulenten van verschillende provincies: de Syllabus Basiscursus Registratie en Documentatie.

Het schrijven en redigeren van een syllabus wordt gedaan door vakconsulenten. De produktiekosten van het leerboek worden betaald door het ministerie van OC&W.

De doelgroep zijn mensen die vaak zonder voorkennis in de musea werken. Het is noodzakelijk dat zij de meest elementaire basisbegrippen van het werken in musea kennen, willen zij verantwoord met het museum als bedrijf, maar ook met collecties en publiek kunnen omgaan. De syllabus dient dus als basisinformatie. In een syllabus wordt altijd verwezen naar verdiepingsliteratuur.

Nieuwe plannen

Op dit moment wordt er gewerkt aan een mogelijke herdruk van de eerste syllabus en aan twee nieuwe syllabi: één over behoud en beheer van museale collecties en één over

museum en publiek. De Syllabus Behoud en Beheer van Museale Collecties wordt vlak na de zomer verwacht en is dan te verkrijgen via de provinciaal museumconsulenten.

Behoud en beheer in twee delen

De Syllabus Behoud en Beheer van Museale Collecties zal bestaan uit twee delen. In het eerste deel komen behoudsonderwerpen als depotinrichting, museumklimaat, licht, schimmels en ongedierte aan bod. Daarnaast worden ook de beheersaspecten behandeld: behoud en publiek, hanteren en transporteren, veiligheidszorg en calamiteitenplanning. Dit deel is geschreven door de vakconsulenten en door enkele restauratoren die eveneens een brede museale praktijkervaring hebben.

In het tweede deel worden de materialen besproken waarvan de meeste museumobjecten zijn vervaardigd. Ook hier wordt ingegaan op de hoofdzaken. Wat is het materiaal, waar is het uit opgebouwd, hoe is het bewerkt en hebben materiaal, opbouw en bewerking consequenties voor het hanteren, bewaren en exposeren? Hoe moeten bepaalde objecten stofvrij worden gehouden en wat mag zeker niet worden gedaan? Enkele voorbeelden van beschreven materialen: bont en leer, foto's, hout, kunststoffen, steen etcetera. In totaal komen er 17 materiaalsoorten aan bod. Vanzelfsprekend wordt er verwezen naar verdiepingsliteratuur. De tekst van deel twee is geschreven door vakbekwame restauratoren of door enkele andere deskundigen in nauwe samenwerking met restauratoren.

De eindredactie van de syllabus ligt in handen van Annette Kipp (als coördinator werkzaam bij de Opleiding Restauratoren te Amsterdam) en van Mart van der Sterre (provinciaal museumconsulent van Zuid-Holland). ■

Nieuwe basisregistratiekaarten

Omdat de LCM-voorraad basisregistratiekaarten uitverkocht was, is eind 1995 besloten tot een herdruk. Hierbij zijn enkele wijzigingen doorgevoerd die de kaart gebruiksvriendelijker maken. De verplichte velden van de kaart zijn nu, net als bij de Historisch Voorwerpkaart, vetgedrukt. Bovendien is het veld 'standplaats' groter geworden.

Helaas is bij de correctie van de drukproef een fout niet geconstateerd, waardoor nu onderaan de kaart een lijn tussen de velden op een verkeerde plaats staat. De lijn in het veld 'afmetingen' hoort te vervallen. Deze lijn moet staan achter het veld 'bedrag' zodat daar nog ruimte komt voor het 'vrije veld'. Gebruikers wordt geadviseerd deze lijn zelf toe te voegen.

De basisregistratiekaarten zijn te bestellen bij de provinciaal museumconsulenten. De kaarten zijn verpakt per 250 stuks en kosten f 27,50.

De kaarten zijn eventueel ook los te bestellen à f 0,11 per stuk. ■

INSTELLINGSNAAM		INSTELLINGSNUMMER	INVENTARISNUMMER
OBJECT TREFWOORD			
VOORSTELLING TREFWOORD			
TITEL			
BESCHRIJVING			
VERVAARDIG(ST)ER		DATERING	
MATERIAAL TREFWOORD		TOESTAND TREFWOORD	
AFMETINGEN			
VERWERVING TREFWOORD	VERWORVEN VAN		DATUM
BEDRAG			STANDPLAATS
© 1988 Stichting IMC/MARDOC Basisregistratie			

Kaart fout

INSTELLINGSNAAM		INSTELLINGSNUMMER	INVENTARISNUMMER
OBJECT TREFWOORD			
VOORSTELLING TREFWOORD			
TITEL			
BESCHRIJVING			
VERVAARDIG(ST)ER		DATERING	
MATERIAAL TREFWOORD		TOESTAND TREFWOORD	
AFMETINGEN			
VERWERVING TREFWOORD	VERWORVEN VAN		DATUM
BEDRAG			STANDPLAATS
© 1988 Stichting IMC/MARDOC Basisregistratie			

Kaart goed

Nieuwe museumconsulent in Groningen

Het bestuur van de Federatie van Musea in de provincie Groningen heeft Minette Albers benoemd tot nieuwe museumconsulent in Groningen. Per 1 juli 1996 zal zij met haar werkzaamheden beginnen.

Minette werkt nu als conservator in het Trompmuseum in Brielle. Een rigoureuze herinrichting van dat museum is er de oorzaak van dat zij pas in de zomer naar Groningen komt.

Voordat zij naar de Zuidhollandse eilanden vertrok heeft Minette onder andere gewerkt in het Gewestelijk Historisch Museum van Appingedam. Zij studeerde kunstgeschiedenis en mediaevistiek aan de universiteit van Groningen en liep stage in het museum Het Catharijneconvent.

Wij zullen haar als consulent binnen de gelederen van het LCM graag welkom heten. ■

Herdruk syllabus Registratie & Documentatie

De basiscursus Registratie & Documentatie van het LCM heeft als doel de elementaire kennis van de documentaire taak in een museum over te brengen.

Het LCM publiceerde in 1994 voor deze basiscursus - die al 10 jaar in verschillende provincies werd gegeven - een landelijke syllabus.

Sinds het verschijnen van de syllabus is de cursus inmiddels 13 keer, verspreid over het hele land, gehouden. De syllabus, die ook los van de cursus was te verkrijgen, is bijna uitverkocht. Het LCM heeft daarom onlangs besloten de beperkte voorraad alleen beschikbaar te stellen aan de deelnemers van de cursus. Een herdruk, waarschijnlijk medio '97 klaar, is in voorbereiding. De laatste ontwikkelingen, vooral op automatiseringsgebied, worden in de nieuwe syllabus opgenomen. ■

Syllabus

Basiscursus

Registratie en

Documentatie

Landelijk
Contact van
Museumconsulenten

Praktische literatuurlijst registratie en documentatie

Net als in de vorige uitgaven van Museumpeil is ook in dit nummer een 'praktische literatuurlijst' opgenomen. Deze keer betreft het de registratie en documentatie. Bij de keuze van literatuur is er naar gestreefd om titels over alle belangrijke thema's binnen het vakgebied op te nemen.

Hoewel er zoveel mogelijk recente literatuur in de lijst is opgenomen, is dit de reden dat een enkele keer oudere titels zijn vermeld. Wel zijn alle publicaties nog steeds relevant.

Bij het samenstellen van de lijst is gebruik gemaakt van SIMDOC, een literatuurlijst op het gebied van registratie en documentatie die de Afdeling Automatiserings Adviezen (AAA) van het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie (RKD) op verzoek van SIMIN (Sectie Informatievoorziening van Musea In Nederland) bijhoudt.

Een gedeelte van de literatuur wordt gebruikt tijdens de Basiscursussen Registratie en Documentatie.

De SIMIN-publicaties en -bundels zijn te koop bij de Nederlandse Museumvereniging. De meeste bureaus van de provinciaal museumconsulenten beschikken over een bibliotheek waar de literatuur te raadplegen of te lenen is. Alle genoemde literatuur ligt ter inzage bij de AAA van het RKD. Ook voor de meest recente uitgaven kunt u daar terecht.

Registratie en documentatie algemeen

Berg, S. van den [et al.] -

Syllabus basiscursus registratie en documentatie. -

Tilburg: Landelijk Contact van

Museumconsulenten, 1994

Praktische handleiding op basisniveau voor registratie en documentatie van museumobjecten en documentaire collecties.

Doorn, P.K. -

Nederlands historisch data archief: van datadocumentatie tot scanning en OCR. -

In: Open 26 (1994) 3, p. 84-86

De activiteiten van het NHDA belicht. Het NHDA is een expertisecentrum op het terrein van ontsluiting en conversie van historische informatie, onder andere door middel van projecten op het gebied van scanning en Optical Character Recognition (OCR).

Fontijn, P.; Hogenboom, J. -

Wegens gebrek aan registratie niet van toepassing. -

In: Museumvisie 15 (1991), p. 48-50

Evaluatie van het PC-Museumproject van de Nederlandse Museumvereniging door SIMIN. Bij kleinere musea blijken wel automatiseringsplannen aanwezig, maar nauwelijks een financiële planning voor uitbreiding of vervanging van apparatuur of programmatuur.

Grant, A. (ed.) -

SPECTRUM: the UK Museum Documentation Standard Project. -

Cambridge: Museum Documentation Association, 1994

Overzicht van alle procedures met betrekking tot aanschaf, registratie, identificatie, conservering, bruikleen en tentoonstelling van museumobjecten. Tevens aanwijzingen voor planning en vastlegging van gegevens tijdens deze handelingen.

Hogenboom, J. -

Automatisering. -

In: Bedrijfsvoering in musea, C.F. Plaisier,

C. van Katwijk, K. Schoemaker (red.).

- Den Haag: VUGA, 1988, p. 85-104

Aandachtspunten voor het maken van goede afwegingen bij het opzetten van automatisering van de collectieregistratie.

Hogenboom, J. -

Basisregistratie voor collecties voorwerpen en beeldmateriaal. -

Rotterdam: Stichting IMC, 1988

Handleiding voor het invullen van de basisregistratiekaart. Bevat tevens praktische aanwijzingen voor het registreren en het maken van een termenlijst.

Hogenboom, J.; Koot, G.-J. -

Automatiseringsprocessen in musea: een casus. -

In: Vakblad management, kunst en cultuur

(1995) 2, p. 11-14

Aan de hand van een casus wordt het belang aangetoond van een beleidskader en automatiseringsplan voordat begonnen wordt met automatische verwerking van informatie ten behoeve van collectieregistratie, wetenschappelijk onderzoek en de publiekstaak binnen een museum.

Kemmerling, A. -

Het MIRO-project: kennisachterstand in museale informatieverzorging structureel aangepakt. -

In: Open 26 (1994) 10, p. 329-331

Het MIRO-project (Museale Informatieverzorging en Registratie Opleidingen) heeft knelpunten geïnventariseerd op het terrein van deskundigheidsbevordering zowel bij informatieverzorging en registratie, als automatisering daarvan. Vastgesteld is aan welke cursussen behoefte bestaat.

Ouwerkerk, A. -

De registrator, facetten van een functie. -

Den Haag: Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie, 1992. - (SIMIN-bundel; 7)
Een overzicht van praktijkervaringen, gedachten, vragen en discussiepunten die tezamen een beeld oproepen van het beroep van registrator.

Roberts, D.A. -

Planning the documentation of museum collections. -

Cambridge: Museum Documentation Association, 1985
Algemene principes betreffende documentatie en registratie met aanwijzingen voor de organisatie in individuele musea.

Schaik, P.H.; Velthuis, H.H. -

Historische boeken in bits: multimedia voor elektronische facsimile's. -

In: Open 27 (1995) 10, p. 300-303
Beschrijving van een multi-media toepassing: een elektronische facsimile van een historisch boek bestaande uit een PhotoCD, een floppy en een hardcopy als nieuwe vorm om zeldzame werken aan een groot publiek beschikbaar te stellen.

Vries, E.A. -

Handleiding voor het verkort beschrijven, opbergen en terugvinden van boeken, hoofdstukken uit boeken, tijdschriften, artikelen uit tijdschriften: registratie van literatuurcollecties in musea. -

Amsterdam: Nederlandse Museumvereniging, 1990. - (SIMIN-publikatie; 3)
Handleiding voor het beschrijven, opbergen en terugvinden van literatuur voor (niet-bibliotheektechnisch geschoolde) museummedewerkers.

Registratie en documentatie van objecten

Fontijn, P. -

Registratie: De cost gaat voor de baet uit. -

In: Museumvisie 15 (1991), p. 51-54
Met behulp van de registratiekostenformule kunnen musea de kosten voor de registratie van hun collectie voorwerpen berekenen (in tijd en geld).

Grant, A.; Nieuwenhuis, J.; Petersen, T. (eds.) -
International Guidelines for Museum Object Information: The CIDOC Information Categories. -
[s.l.]: CIDOC, 1995

Voorstel voor een internationale standaard van categorieën bij registratie en documentatie met per categorie een definitie, een voorbeeld, opmerkingen ten aanzien van de terminologie en aanwijzingen voor 'formatregels'.

Handleiding voor de beschrijving van natuurhistorische objecten met instructie bij de natuur-historische-object-kaart. -

[s.l.]: Sectie Natuurhistorische Musea van de Nederlandse Museumvereniging, 1987
Handleiding voor het invullen van de Natuurhistorische-object-kaart (NHOK), met ecologische termenlijst.

Ouwerkerk, A. -

Standaard en structuur: de ontsluiting van museumdocumenten. -

In: Open 21 (1989) 3, p. 89-95
Verschillen in ontsluiting van documenten in museum en in bibliotheek en de bij musea gekozen oplossingen.

Thornes, R. -

Protecting cultural objects through international documentation standards. -

Santa Monica: The Getty AHIP, 1995
Voorstel voor een internationale overeenkomst voor een minimale beschrijving van culturele objecten om zo gestolen en illegaal geëxpor-

teerde voorwerpen te kunnen identificeren.

Voort, J. van de (red) -

Museumregistratie en ontsluiting van gegevens, tevens een aanzet tot automatisering. -

Rotterdam: Nederlandse Museumvereniging, 1981. - (SIMIN-publikatie; 1)
Praktische aanwijzingen voor de registratie van museumcollecties.

Aitchison, J.; Gildchrist, A. -

Thesaurus construction: a practical manual. -

London: Aslib, 1987
Een korte handleiding voor het bouwen van een thesaurus, met praktische aanwijzingen.

Registratie en documentatie van beeldmateriaal

Besser, H.; Trant, J. -

Introduction to imaging: issues in constructing an image database. -

Santa Monica: The Getty AHIB, 1995
Een kort en duidelijk overzicht van technologie en terminologie die bij de digitale beeldopslag een rol spelen. Welke keuzes moeten musea maken als zij beelden in de computer willen opslaan.

Beeldopslag, een nieuwe dimensie in museale informatieverzorging: onderzoek naar de toepassingsmogelijkheden van de huidige systemen. -

Den Haag: Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie, 1991
Naast een vergelijkend onderzoek van beeldopslagsystemen geeft de publicatie praktische informatie en beoordelingscriteria voor musea die beeldopslag overwegen.

Praktische literatuurlijst registratie en documentatie

Hameleers, M.; Jacobs, I. (red.) -

Themadag geautomatiseerde beeldopslag: bewerkte lezingen. -

Amsterdam: Gemeente Archief Amsterdam, 1995
Termen, technieken, organisatie en beheer van geautomatiseerde beeldopslag, alsmede praktijkervaringen bij het Katholiek Documentatie Centrum (KDC), het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) en de Boymans-Beeldbank.

Hogenboom, J.; Voort, J. van de -

Voor de zoeker: handleiding voor het registreren en uitwisselen van gegevens over fotocollecties. -

Den Haag: NBLC, 1994

Handleiding voor het invullen van een uitwisselings- en beschrijvingsformat voor foto's. Bevat ook een dakthesaurus (overkoepelend) en een hoofdstuk over de automatiseringsaspecten van gegevensuitwisseling.

Maden, F. van der (red.) -

Audiovisuele collecties:

Handleiding voor het beheer van bewegend beeld en geluid. -

Hilversum: Verloren [etc], 1993

Selectiecriteria, beheer, ontsluitingsmogelijkheden en auteursrecht bij bewegend beeld zoals film en video en van geluidsdragers.

Pernot, H. -

PhotoCD, beeldrager als tussenmedium: kritische succesfactoren van het medium PhotoCD voor documentaire informatie. -

Den Haag: Haagse Hogeschool, 1994

Mogelijkheden en kenmerken van de PhotoCD, de eisen op het gebied van hard- en software, het opbouwen van een beeldbank en toepassingsmogelijkheden voor documentaire informatie.

praktijksituaties getest op geschiktheid voor het gebruik in museale informatiesystemen. Geconcludeerd wordt onder andere dat de kwaliteit van de originele opnames (ingangsmateriaal) zo hoog mogelijk moet zijn.

Starre, J. van der -

Verraderlijk, er staat niet wat er staat: ontsluiting van afbeeldingen. -

In: Open 28 (1996), p. 68-71

Over problemen bij het beschrijven en ontsluiten van afbeeldingen en subjectiviteit bij het indexeren op pre-iconografisch, iconografisch en iconologisch niveau.

Voort, J. van de -

De registratie van fotocollecties, enkele benaderingen. -

Den Haag: Rijksbureau voor Kunsthistorische

Documentatie, 1994. - (SIMIN-bundel; 9)

Lezingen van verschillende vertegenwoordigers uit de foto-, museum- en archiefwereld die een toelichting geven op de aspecten die een rol spelen bij het opzetten van een registratiesysteem voor fotomateriaal en op de moderne technieken als Kodak Photo-CD die daarbij kunnen worden gebruikt.

Boot, C.; Voort, J. van de; Wander (red) -

Handleiding voor de beschrijving van historische voorwerpen: instructie bij de Historisch Voorwerpkaart. -

Rotterdam: Nederlandse Museumvereniging,

1982. - (SIMIN-publikatie; 2)

Handleiding voor het invullen van de Historisch Voorwerpkaart (HVK) met praktische wenken ten aanzien van toepassing, terminologie en ontsluiting.

Terminologie

Art and Architecture Thesaurus. -

New York: Oxford University Press, 1994

Uitgebreide Engelstalige thesaurus voor het indelen en ontsluiten van objecten.

N.B. Momenteel wordt gewerkt aan een Nederlandse vertaling.

Blackaby, R.; Greeno, P.; Chenhall, R.G. -

The revised and expanded version of Robert G. Chenhall's system for classifying man-made objects. -

Nashville: AASLH Press, 1988

Herziene en uitgebreide lijst van termen op basis van classificatie. De termen hebben betrekking op door de mens gemaakt objecten.

Chenhall, R.G. -

Nomenclature for museum cataloging: a system for classifying man-made objects. -

Nashville: AASLH Press, 1978

Gestructureerde lijst van termen op basis van een classificatie. De termen - die betrekking hebben op door de mens gemaakte objecten - zijn op twee manieren geïndexeerd: alfabetisch en hiërarchisch.

Hogenboom, J.; Voort, J. van de -

MARDOC handleiding voor de beschrijving van afbeeldingen. -

Rotterdam: 1982. - (MARDOC-publicatie; 4)

Deze handleiding voor het beschrijven van afbeeldingen bevat een groot aantal trefwoordenlijsten.

Kuin, J. -

Literatuurwijzer. -

Zutphen: Gelders Oudheidkundig Contact, 1994

Opgave van terminologiebronnen voor museale voorwerpen.

Lexicon van Nederlandse

Archieftermen. -

Den Haag: Stichting Archiefpublicaties, 1991

Een lijst van archieftermen die bij het inventariseren en andere aspecten van het archiefbeheer worden gehanteerd, waarbij speciale aandacht

Starre, J. van der -

Plaatjes per computer: onderzoek naar beeldopslagtechnieken. -

In: Open 23 (1991), p. 379-382

Acht systemen zijn in gefingeerde

voor de bewerking van moderne overheidsarchieven, bedrijfsarchieven, familiearchieven en persoonlijke collecties.

Pragt, M.K.; Sanders, G.P. -

Namen van historische personen 1500-1880. -

Amsterdam: Rijksmuseum Afdeling Nederlandse Geschiedenis, 1994

Circa 1250 namen gebaseerd op 4500 penningbeschrijvingen.

Voort, J. van de (red) -

Terminologie, museale samenwerking bij woordcontrole. -

Den Haag: Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie, 1982. - (SIMIN-bundel; 10)
Overzicht van ontwikkelingen met betrekking tot woordcontrole in, met name, de Nederlandse museumwereld.

Automatisering algemeen

Meeuwen, J.D. van -

Multimedia in musea: een overzicht van multimedia programmatuur. -

Den Haag: Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie, 1995

Het eerste deel bespreekt het begrip multimedia, verschillende soorten opslagmedia, geeft aan waarom multimedia in musea van belang kunnen zijn en besteedt aandacht aan mogelijke toepassingen in musea. Het tweede deel geeft een overzicht van de in Nederland verkrijgbare programmatuur waarmee multimedia applicaties gemaakt kunnen worden.

Offeren, F. van; Sala, L. (red.) -

PC gebruiker, informatief handboek voor de ervaren computergebruiker. -

Amsterdam: Sala Communications, 1991

Handboek voor de gevorderde computergebruiker.

Sala, L. (red.) -

PC starter: informatief handboek voor de beginnende computergebruiker. -

Amsterdam: Sala Communications, 1995

Handboek voor de beginnende computergebruiker.

Sieverts [et al.] -

Microcomputerprogrammatuur voor documentatie en bibliotheek. -

Renkum: VOGIN, 1994

Vergelijking van software voor opslag en ontsluiting van tekstuele en grafische informatie en voor thesaurus-gebruik.

Starre, J. van der (red) -

Netwerken in musea, netwerken van musea. -

Den Haag: Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie, 1995. - (SIMIN-bundel; 11)
Mogelijkheden en moeilijkheden bij netwerken van computers. Aan de orde komen ervaringen en adviezen van musea. Verder gaan de auteurs in op prijzen, technieken en terminologie.

Auteursrecht

Beeldrechtwijzer: auteursrecht van beeldende kunstenaars. -

Den Haag: SDU, 1987

Auteursrecht met betrekking tot visuele werken als foto's, schilderijen, kaarten e.d.

Bruinsma, E. -

Auteursrecht en musea, een korte introductie. -

In: Museumpeil 1 (1994), p. 2-6

In dit artikel komen de auteursrechtelijke valkuilen en uitglijders ter sprake die bij het organiseren van een expositie naar voren komen. Besproken wordt wat er gedaan moet worden met het copyright van auteurs, beeld- en geluidmakers.

Holierhoek, C.P.A. -

Auteursrecht en de Auteurswet 1912. -

In: Handboek Cultuurbeleid. - Den Haag:

VUGA, 1995. - p.1.3.5-1 - 1.3.5-46

Uitleg van de beginselen van het auteursrecht voor hen die te maken hebben met cultuurbeleid in de ruimste zin des woord.

Limperg, Th. -

Auteursrecht in de hortus der beeldende kunsten. -

Culemborg: Phaeton, 1992

Uitleg over de juiste toepassing van de auteurswet voor beeldende kunstenaars en anderen die te maken hebben met beeldende kunst.

Mom, G.J.H.M. -

Auteursrecht in theorie en praktijk. -

Utrecht: Nederlands Centrum voor Volkscultuur, 1992. - (Rapportenreeks; 3)

Uitleg van rechten en plichten voor allen die te maken krijgen met reproductie of auteursrecht.

Voort, J. van de (samenst.) -

Auteursrecht en reproductierechten op museaal beeldmateriaal en data. -

Den Haag: Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie, 1992

Lezingen over copyright van in de computer opgeslagen museale gegevens en afbeeldingen.

Themajaren

De volgende themajaren zijn in voorbereiding

Vrouwenarbeid

In 1898 werd, mede op initiatief van Dolle (Wilhel)mina Drukker, een nationale tentoonstelling rond het thema vrouwenarbeid georganiseerd. In 1998 wil men deze tentoonstelling herdenken.

Aan de hand van archief materiaal, over deze en daarop volgende tentoonstellingen, zal een expositie worden samengesteld. Daarnaast zal ook aandacht worden besteed aan de huidige ontwikkelingen rond vrouwenarbeid. Er zal ook wetenschappelijk onderzoek worden opgezet naar de ontwikkelingen in vrouwenarbeid.

Het Amsterdams Historisch Museum zal aandacht besteden aan het thema door in 1998 een thematentoonstelling te organiseren.

De verwachting is dat de manifestatie medio 1998 zal plaatsvinden en ongeveer 6 weken zal duren. Vele organisaties rond vrouw en arbeid werken samen in een landelijke stichting. Voor meer informatie en het doorgeven van eigen initiatieven kunt u contact opnemen met de stichting Vrouw en Arbeid 1898-1998.

postbus 1928

1000 BP Amsterdam

telefoon 020-6247743

fax 020-6384608

contactpersoon: Else-Roos Kuiper

Woonculturen

1999 wordt het jaar waarin, op initiatief van Rijksdienst Beeldende Kunst (RBK) en Rijksdienst voor de Monumentenzorg, aandacht zal worden besteed aan wooncultuur. Samen met de Rijksgebouwendienst en het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie (RKD) worden de ideeën verder vormgegeven. Binnenkort wordt een stichting opgericht om de manifestatie voor te bereiden. In verschillende werkgroepen zullen

de diverse aspecten verder worden uitgediept.

Het basisidee is een manifestatie waarin 100 interieurs uit de periode van 1500 tot 2000 aan het publiek worden gepresenteerd. De interieurs zullen worden geselecteerd op basis van authenticiteit van de decoraties, de wandbekleding, de plafonds, de schouwen e.d., het nagelvast cultureel erfgoed. Het streven is naar zo authentiek mogelijk interieur, verdeeld over alle rangen en standen, de couleur locale wordt zoveel mogelijk in de keuze meegenomen. In principe komen stijkkamers niet aan de orde in deze manifestatie, behalve als ze zich nog in de originele panden bevinden.

Er wordt overwogen om misschien een inventarisatie te maken van alle stijkkamers en hier een publicatie aan te wijden. De stichting onderzoekt of een dergelijke publicatie, waarin voor het eerst de stijkkamers in Nederland worden geïnventariseerd, mogelijk is.

Het project wordt regionaal georganiseerd en zal zo door het hele land reizen. Er zal aandacht worden besteed aan zowel de kunsthistorische, de materiële en de functionele analyse van de interieurs.

